

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ: ПОШИРЕННЯ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ РЕГІОНІВ ТА ГРОМАД»

**Co-funded by
the European Union**

Ступінь освіти	магістр
Спеціальність	Д4 Публічне управління та адміністрування (тільки денна форма навчання)
Тривалість викладання	2-й семестр, 3, 4 чверть
Кількість кредитів	8 кредити ЄКТС (240 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні:	4 години на тиждень
Мова викладання	Українська
Форма підсумкового контролю:	диференційований залік

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5989>

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладачі:

Чикаренко Ірина Аркадіївна (Модуль 1)

д.держ.упр., професор, завідувач кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Chykarenko/Chykarenko.php>

E-mail: Chykarenko.I@nmu.one

Маматова Тетяна Валеріївна (Модуль 2)

д.держ.упр., професор, професор кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/%D0%9Camatova/Mamatova.php>

E-mail: Mamatova.T.V@nmu.one

Бородін Євгеній Іванович (Модуль 3)

д.і.н., професор, директор ННІ державного управління

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Borodin/Borodin.php>

E-mail: Borodin.Ye.I@nmu.one

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

1. Анотація до курсу

Вже понад 10 років наявність стратегії досліджень та інновацій для розумної спеціалізації (Research and Innovation strategies for Smart Specialisation, RIS3 або S3) стала тим фактором, що зумовлює для регіону майбутнє фінансування програм, інфраструктурних і соціальних проектів зі структурних фондів ЄС.

Понад 180 європейських регіонів і 19 країн використовують підхід S3, щоб визначити свої сильні сторони та можливості. Розроблення S3 також значною мірою поширено за межами ЄС, зокрема на Smart Specialisation Platform зареєстровано 7 країн і 42 регіони, які не входять до ЄС. Відповідні процеси розгортаються і в Україні.

Курс розроблено у межах проекту «Smart Specialisation: Spreading the Experience of European Regions and Communities», що виконується за програмою ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH — Jean Monnet Actions in the field of Higher Education Teaching and Research.

Метою проекту є підготовка висококваліфікованих та вмотивованих фахівців з розвиненими навичками смарт-спеціалізації, здатних розробляти та впроваджувати регіональні стратегії смарт-спеціалізації та стратегії розвитку територіальних громад на основі вивчення провідного досвіду та кращих практик ЄС.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти комплексу спеціальних знань щодо методології та інструментів регіональної смарт-спеціалізації, та комплексу умінь щодо розроблення та впровадження регіональних стратегій смарт-спеціалізації та стратегій розвитку територіальних громад на основі вивчення провідного досвіду та кращих практик ЄС.

Завдання курсу:

– **знати і розуміти:** теоретичні основи регіональної смарт-спеціалізації, особливості реалізації відповідних процесів в країнах ЄС та їх роль у відбудові та забезпеченні сталого розвитку територій і громад в Україні; характерні особливості актуальних підходів і інструментів, а також можливості спеціалізованих цифрових платформ, що забезпечують успішність процесів смарт-спеціалізації у країнах ЄС;

– **вміти:** застосовувати інструментарій європейської смарт-спеціалізації у процесах розроблення, реалізації та оновлення стратегій розвитку регіонів і територіальних громад, генерувати пропозиції щодо формулювання стратегічних цілей регіональної стратегії розвитку на засадах смарт-спеціалізації; розробляти аналітичні документи у сфері регіональної смарт-спеціалізації на основі вивчення провідного досвіду та кращих практик ЄС; розробляти на основі аналізу провідного досвіду та кращих практик ЄС з урахуванням наявних національних законодавчих, часових і ресурсних обмежень, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки оновлення регіональних пріоритетів смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3; підготувати публічну презентацію концепцію оновлення регіональних пріоритетів смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- **знати і розуміти** теоретичні основи регіональної смарт-спеціалізації, особливості реалізації відповідних процесів в країнах ЄС та їх роль у відбудові та забезпеченні сталого розвитку територій і громад в Україні;
- **знати та розуміти** особливості, інтерпретувати та застосовувати актуальні підходи та інструменти, а також можливості спеціалізованих цифрових платформ, що забезпечують успішність процесів смарт-спеціалізації у країнах ЄС;

- *застосовувати* інструментарій європейської смарт-спеціалізації у процесах розроблення, реалізації та оновлення стратегій розвитку регіонів і територіальних громад, *генерувати* пропозиції щодо формулювання стратегічних цілей регіональної стратегії розвитку на засадах смарт-спеціалізації;
- *розробляти* аналітичні документи у сфері регіональної смарт-спеціалізації на основі вивчення провідного досвіду та кращих практик ЄС;
- *розробляти* пропозиції щодо оновлення регіональних пріоритетів смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3 на основі *аналізування* провідного досвіду та кращих практик ЄС з урахуванням наявних національних законодавчих, часових і ресурсних обмежень, *оцінювати* політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки та публічно *презентувати, аргументувати, обґрунтувати, захищати* власні пропозиції під час обговорення. *Ставити питання та дискутувати* щодо складових концепцій, які представлені іншими здобувачами.

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
3 чверть				
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політики курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання Очікування: «Дерево очікувань»	Лекція	Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела KKP для проведення заліку MS Teams, Jamboard	–
	Тема 1. Смарт-спеціалізація: Методологія (1.1)		Презентація за темою Рекомендовані джерела Mentimeter	–
	Круглий стіл «Пріоритети та виклики реалізації основних цілей «Нової політики згуртованості ЄС» на 2021-2027 рр.»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams Спеціалізовані веб-ресурси Jamboard	0-3
2	Тема 1. Смарт-спеціалізація: Методологія (1.2)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Кейс-стаді «Розроблення S3: досвід європейських регіонів»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
3	Тема 1. Смарт-спеціалізація: Методологія (1.2)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Публічна презентація «Регіональні пріоритети смарт-спеціалізації: проекція на Україну»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams MS Power Point	0-3
4	Тема 1. Смарт-спеціалізація: Методологія (1.3)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Дебати «Сприяння розвитку інноваційних екосистем та подолання інноваційного розриву між країнами ЄС: внесок S3»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams Спеціалізовані веб-ресурси Jamboard	0-3

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
5	Тема 1. Смарт-спеціалізація: Методологія (1.4)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Групова дискусія «Як залучити широке коло стейкхолдерів до EDP: «подорож» без початку і кінця»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	0-3
		Практичне заняття	Спеціалізовані веб-ресурси Jamboard	
6	Тема 2. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): інструменти (2.1)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Майстер-клас «Інструменти S3 для сприяння співпраці та створення партнерств між різними акторами по всій Європі»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	–
		Практичне заняття	Спеціалізовані веб-ресурси	
7	Тема 2. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): інструменти (2.2)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Публічна презентація «Чотири макро-регіональні стратегії ЄС»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	0-3
		Практичне заняття	Спеціалізовані веб-ресурси MS Power Point	
8	Тема 2. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): інструменти (2.2)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Дебати «Смарт-спеціалізація, що розширює можливості регіонів та громад ЄС»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	0-3
		Практичне заняття	Спеціалізовані веб-ресурси Jamboard	
9	Тема 2. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): інструменти (2.3)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Кейс-стаді «Стратегія смарт-спеціалізації в Сербії»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	0-3
		Практичне заняття	Спеціалізовані веб-ресурси	
4 чверть				
1	Тема 2. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): інструменти (2.4)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Командний проєкт «Пріоритети регіональної смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3» (створення команди, визначення проблеми)	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	–
		Практичне заняття	«Блокнот для класу» Спеціалізовані веб-ресурси Jamboard	
2	Тема 2. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): інструменти (2.5)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Підготовка аналітичної записки «Регіональне підприємницьке врядування у європейських регіонах та громадах»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	0-5
		Практичне заняття	«Блокнот для класу» Спеціалізовані веб-ресурси	

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
3	Тема 2. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): інструменти (2.5)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Майстер-клас «Інструмент порівняльного аналізу ЦСР ESPON: підтримка європейських урядів на всіх рівнях у локалізації та досягненні ЦСР»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams Спеціалізовані веб-ресурси	–
4	Тема 3. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): досвід Європи (3.1)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Групові дискусії «Імплементация S3 у європейських регіонах та територіальних громадах»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams Спеціалізовані веб-ресурси Jamboard	0-3
5	Тема 3. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): досвід Європи (3.1)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Командний проєкт «Пріоритети регіональної смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3» (попереднє оцінювання концепції проєкту)	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams «Блокнот для класу» Спеціалізовані веб-ресурси Jamboard	–
6	Тема 3. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): досвід Європи (3.2)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Кейс-стаді «Тематичні дослідження HESS: проєкція на регіональний та локальний рівні освіти»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams Спеціалізовані веб-ресурси	–
7	Тема 3. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): досвід Європи (3.2)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Кейс-стаді «Тематичні дослідження HESS: проєкція на регіональний та локальний рівні освіти»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
	Підготовка аналітичної записки «Ідентифікація доменів країн Східного партнерства в проєктах ЄС»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams «Блокнот для класу» Спеціалізовані веб-ресурси	–
8	Тема 3. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): досвід Європи (3.3)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Підготовка аналітичної записки «Ідентифікація доменів країн Східного партнерства в проєктах ЄС»	Практичне заняття Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams «Блокнот для класу» Спеціалізовані веб-ресурси	0-5

Тиждні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
9	Тема 3. Стратегія смарт-спеціалізації (S3): досвід Європи (3.4)	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Ярмарок проєктів із постерною сесією «Пріоритети регіональної смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	–
		Практичне заняття	Постери команд Jamboard Mentimeter	
10	Підсумкове тестування	Лекція	MS Forms Анкети у MS Forms	0-30
	Ярмарок проєктів із постерною сесією «Пріоритети регіональної смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3»: презентація і захист результатів командного проєкту	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams	0-30
		Практичне заняття	Постери команд Jamboard Mentimeter	

Командний проєкт «Пріоритети регіональної смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3» полягає у розробленні та захисті здобувачами вищої освіти проєкту концепції оновлення регіональних пріоритетів смарт-спеціалізації та приєднання до Платформи S3.

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) проєкту перед аудиторією під час Ярмарку проєктів із постерною сесією.

Зміст завдання:

На двох практичних заняттях за темою 2 буде розпочато наскрізний командний проєкт «Пріоритети смарт-спеціалізації регіону та приєднання до Платформи S3». Командний проєкт буде виконуватися командами з 3-5 здобувачів вищої освіти протягом семестру. Команди будуть залучені до розробки та подання пропозицій щодо вдосконалення стратегій розвитку регіону та територіальних громад на основі кращих практик європейської смарт-спеціалізації.

На практичних заняттях за темою 2 (1 тиждень 4 чверті) будуть сформовані команди, розподілені командні ролі, відпрацьовані навички тимбілдингу. Будуть застосовані методи мозкового штурму та творчого пошуку для виявлення прогалин, які мають бути заповнені через реалізацію проєктів. Далі здобувачі вищої освіти працюють на виконання командного проєкту під час самостійної роботи.

Під час практичних занять за темою 3 (5 тиждень 4 чверті) здобувачі вищої освіти зможуть представити попередні результати командного проєкту, перевірити їх та отримати рекомендації від викладачів та запрошених представників органів місцевого самоврядування щодо вдосконалення проєкту та підготовки до постерної сесії.

Результати командного проєкту «Пріоритети смарт-спеціалізації регіону та приєднання до Платформи S3» будуть представлені в рамках практичних занять за темою 3 (9-10 тижні 4 чверті) на Ярмарку проєктів з постерною сесією, до участі в яких будуть запрошені представники академічної спільноти, органів публічного управління регіонального та місцевого рівнів, організацій громадянського суспільства, місцевого бізнесу та науково-дослідних організацій. Під час публічної презентації і захисту результатів виконання командного проєкту передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

Найкращі проєкти будуть представлені на комунікаційних заходах проєкту «Smart Specialisation: Spreading the Experience of European Regions and Communities»: Регіональному онлайн круглому столі та Науково-практичній онлайн конференції з міжнародною участю.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активований аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до за стосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 7-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів за виконання практичних завдань, виконання та публічної презентації результатів командного проєкту та поточного тестування, складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *поточного тестування* під час лекції на 10 тижні 4 чверті (див. табл. розділу 4). Поточний тест складається з 20 тестових запитань двох типів (одна правильна відповідь або декілька правильних з кількох варіантів відповідей), за кожне питання можна отримати від 1 до 3 балів залежно від його складності. Загалом за поточне тестування отримується **максимум 30 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами:

– *виконання практичних завдань*, які виконуються під час практичних занять: розподіл за видами й тематикою та розподіл балів див. у табл. розділу 4; при несвоєчасному виконанні практичної роботи оцінка за завдання знижується вдвічі; загалом за виконання практичних завдань отримується максимум 40 балів.

– *виконання, публічної презентації* та захисту (відповіді на запитання, дискусія) результатів командного проєкту, зміст якого описано у розділі 4; за результатами публічної презентації отримується максимум 30 балів.

У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 70 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
30	70	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (екзамен)** під час сесії.

Екзамен проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **40 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 40 балів**) та **10 завдань** з практичної частини щодо етапів формування стратегії розвитку регіону на засадах смарт-спеціалізації, кожне з завдань оцінюється максимум у 6 балів залежно від повноти відповіді (**разом 60 балів**). Для оцінювання використовується матриця повноти змістовного наповнення етапів формування стратегії розвитку регіону на засадах (далі – матриця), причому:

- 6 балів – відповідність змісту складників матриці;
- 4 бали – часткова відповідність змісту складників матриці;
- 2 бали – невідповідність змісту складників матриці;
- 0 балів – відповідь не наведена або не належить сфери формування концепції стратегії розвитку.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. *Керівництво зі стратегії досліджень та інновацій для смарт спеціалізації. Неофіційна адаптована скорочена версія.* Український інститут міжнародної політики, 2019. 23 с. URL: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/Kerivnitstvo-Smart-Spetsializatsiyi-DG-JRC-skrocheniy-ukr.-pereklad-1-1.pdf>
2. Маматова Т., Чикаренко І., Бородін Є. Цифрові платформи Smart Specialisation Platform та ESPON: структура та можливості для регіонів і громад ЄС. *Аспекти публічного управління*. 2022. Том. 10. № 6. С. 37–45. doi: <https://doi.org/10.15421/152242>
3. Стратегічний вибір Дніпропетровщини: від сучасних реалій до бажаного майбутнього : монографія / колектив авторів ; за заг. та наук. ред. І.А. Чикаренко, Т.В. Маматової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. 162 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/Strategic_choice-2021.pdf
4. Чикаренко І. А., Маматова Т. В. Смарт-спеціалізація в рамках реформованої Політики згуртованості Європейської Комісії: нові пріоритети та виклики. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 6. С. 91–99. doi: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.6.14>
5. *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialistaion (RIS3)*. Smart Specialisation Platform, 2012. 116 p. URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/84453/RIS3+Guide.pdf/fceb8c58-73a9-4863-8107-752aef77e7b4>

Нормативні документи

1. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2023 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2023-%D0%BF#n12>.

2. Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 р. № 305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2024-%D0%BF#n2>.
3. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 р. № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text>
4. Методичні рекомендації щодо підготовки проектів, що фінансуватимуться за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад / Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України ; Департамент впровадження пріоритетних проектів регіонального розвитку. Київ : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2018. 20 с. URL: <http://surl.li/wmzix>.
5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III. URL:
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.
7. Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 р. № 79. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16/ed20190212#n188>
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад : наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 р. № 2655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>.
9. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>.
10. European Commission. *Communication from the Commission Europe 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Brussels, 3.3.2010 COM(2010). 2010. URL: <https://cutt.ly/f98cSoX>
11. New Cohesion Policy. European Commission : web-site. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/

Додаткові

1. Бородін Є., Маматова Т. Розвиток освіти та S3 навичок в межах «рамки смарт-спеціалізації регіону розширення та сусідства ЄС». *Аспекти публічного управління*. 2023. Том. 11. № 1. С. 72–78. doi: <https://doi.org/10.15421/152310>
2. Возняк Г. В. Теоретико-методологічні аспекти формування моделі смарт-спеціалізації регіонів України. *Регіональна економіка*. № 2. 2021. С. 27–36. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-2-3>
3. Єгоров І. Ю., Родченко В. Б. та ін. *Інноваційна діяльність і формування смарт-спеціалізації в економіці України : колективна монографія* / за ред. І. Ю. Єгорова ; НАН України, ДУ «Ін-т. екон. та прогнозів. НАН України». Харків, 2021. 168 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1MpUXMLNjX7NcHPX1idTSiHFk1NofdawY/view>
4. Єгоров І. Ю., Бажал Ю. М., Хаустов В. К., Черненко С. М. та ін. *Формування «розумної спеціалізації» в економіці України : колективна монографія* / за ред. : І. Ю. Єгорова ; НАН України, ДУ «Ін-т. екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2020. 278 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/331.pdf>.
5. Іщук С. О. , Созанський Л. Й. Критерії вибору напрямів смарт-спеціалізації регіону (на прикладі Харківської області). *Регіональна економіка*. 2021. № 3. С. 46–56. URL: http://re.gov.ua/re202103/re202103_046_IshchukSO,SozanskyiLY.pdf

6. *Методологія щодо впровадження процесу підприємницького відкриття. Неофіційна версія.* Український інститут міжнародної політики, 2020. 46 с. URL: http://www.uiip.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/Методологія-щодо-розробки-EDP-в-Україні_2020.pdf
7. Подольчак Н. Ю., Левицька Я. В., Чепіль Б. А. *Формування публічних механізмів розвитку регіонів на засадах смарт-спеціалізації «креативні індустрії».* Львів : Растр-7, 2023. 246 с.
8. Смарт-спеціалізація в Україні – якою має бути цільова модель. *INDUSTRY4UKRAINE «Асоціація Підприємств Промислової Автоматизації України»* : веб-сайт. 07.02.2021. URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/smart-specjalizacziya-v-ukrayini-yakoyu-maye-buty-czilova-model/>
9. Сорока М. А. Інструменти реалізації регіональних стратегій у Європі: особливості та виклики для України. *Стратегія сучасного розвитку України: синтез правових, освітніх та економічних механізмів : колективна монографія ; за ред. Г. В. Старченко.* Чернівці : ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2022. С. 164–177. URL: <https://doi.org/10.54929/monograph-12-2022-04-01>
10. Сорока М. А. Смарт-спеціалізація у стратегічному плануванні на регіональному та місцевому рівнях: витоки підходу та перспективи для України. *Аспекти публічного управління.* 2019. Т. 7. № 8. С. 20–29. doi: <https://doi.org/10.15421/151938>
11. Чикаренко І.А., Маматова Т.В. Смарт-спеціалізація задля досягнення цілей сталого розвитку: підхід європейської комісії. *Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали XXI наук.-практ. конф. 9 травня 2024 р., м. Дніпро / за заг. ред. О. М. Рудіка.* Дніпро: НТУ ДП, 2024. С. 54–56. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/36ірінк_Євроінтеграц_09_05_2024.pdf.
12. Чикаренко І., Маматова Т., Чикаренко О. Стратегія регіонального розвитку на основі Смарт-спеціалізації: методологічні засади. *Аспекти публічного управління.* 2020. Т.8. № 1. С. 30–42. URL: <https://doi.org/10.15421/152003>
13. About S3. *Directorate-General for EU regional and urban policy* : web-site. 2023. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/s3-community-of-practice/about_en.
14. Territorial cohesion. *European Commission* : web-site. 2021. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/what/territorial-cohesion/

Інформаційні ресурси

1. Смарт-спеціалізація в Україні : веб-сайт проекту Розвиток інноваційної інфраструктури та вдосконалення інноваційної політики регіонів України на основі «розумної спеціалізації». URL: <https://www.innopolicy.info/>
2. ESPON : web-site. URL: <https://www.espon.eu/>
3. European Commission : web-site. URL: https://commission.europa.eu/index_en
4. Smart Specialisation Platform : web-site. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>
5. S3 Community of Practice : web-site. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/s3-community-of-practice/community_of_practice_en.
6. Sustainable Development Knowledge Platform. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/>